

Günün Konuları

Bilimsiz Demokrasi yıkılır!

Bilimsiz hastalık tedavi edilemiyor, bilimsiz deniz altında yüzülemiyor, havada uçulamıyor. Bilimsiz Demokrasi kurabilir mi?

Bilim denilen şey ne cimri şeydir! İştittiniz mi bilmem, İkinci Dünya Savaşından sonra, Berlin insanları sine-malardaki marokenleri jiletle kesmeye başlamışlar! Maroken katliamı almış yürümüş, Ne yapsınlar, maroken kaatillerini hapse mi atsınlar, teşhir mi; etsinler, yoksa ahlâk kursuna mı tâbi tutsunlar? Hiçbirini yapmamışlar, yalnız psikanalizcilere başvurmuşlar. Onlar da umumî yerlere bir takım lâvhalar astırmışlar, Bu lâvhaların üzerinde şu yazılar varmış: «Kesin, kesin! Mal sizindir, Kesin, çekinmeyin, korkmayın, kesin, ma! sizin!» Maroken katliamı birdenbire durmuş! — Psikanaliz du!

Günün birinde Ankara Üniversitesi Dil - Tarih ve Coğrafya Fakültesinde bir kollyum yapıyordu, Beni de çağırılmışlardı, Fakülte profesörlerinden olan Alman pedagoğu bildirisini okudu, Bu bildiri de bugünkü okulun fazla yükü olduğu, bu yükün azaltılması gerektiği ileri sürülüyordu, Sor-dum:

— Sayın profesör okulun görevi (fonction) ne olduğunu objektif olarak tesbit etmişler midir?

Alman profesörü:

— Hayır, dedi. Ben de:

— Görevini henüz bilmediğimiz bir organın yükünü azaltacağız diye uğraşmamız doğru mudur, dedim, Alman profesörünün verdiği karşılık şu olmuştu:

— Baltacıoğlu haklıdır, Ancak, ne de olsa bir şey yapmalıyız,

Susmuşum, Sonra düşündüm: Bilim denilen şey ne cimri! Bilimsiz pedagoji olamıyor, Ya bilimsiz demokrasi olabilir mi? Bilime dayanmayan bir demokrasi ayakta durabilir mi?

İnsan için Yunan feylesofu «hayvanı nâtik» konuşan hayvan demiş, Sen olsan insanı nasıl tarif edersin, deseiler, «düşünen hayvan» diye tarif ederim derim, «İyi ama, hayvan da düşünür» diyecekler, Doğru, hayvan da düşünür, Ancak, hayvan insan gibi, kelimelerle değil, hareketlerle düşünür, Siz hiç yanlış hareket ettiği için elle yakalanan kuş gördünüz mü? Avlayan insan zekidir de, avlanan hayvan ahmak midir?

Kendi felâketini kendi elleriyle hazırlayan şu insan topluluklarına bir bakın! Kendi kültürünü kendi elleriyle gömen şu insan topluluklarına bir bakın! Kendi medeniyetini kendi yadırgayan şu insan topluluklarına da bir bakın!

Ah bu akıl! Hem de öldürür! Milletlerin tarihinde işbaşına gelenleri gördünüz, Hepsini becerebilmiş mi? Yok! Niçin? Ahmak, sersem, câhil oldukları için mi? Yok, onların da zekâsı vardı, Zekâ! Hangi zekâ ama? Bilim zekâsı mı, uzman zekâsı mı, amatör zekâsı mı, seyirci zekâsı mı? Hangisi?

Efendim, bir defaya mahsus olmak üzere, öğreniverelim artık: Zekâ yok, zekâlar vardır, Kimyager zekâsı, hekim zekâsı, mimar zekâsı gibi, Bu zekâlar pilot yerine yerleşip de bizleri; Ankara'ya götürebilirler mi? Götüremezler, düşürürler, öldürürler,

Zekâlar arasında bir de demokrasi zekâsı vardır, Demokrasi zekâsı, ta-

şımayan, demokrasi bilimine dayanmayan kafalar, karanlıktan kurtulamazlar

Yukarıda eğitim işini örnek aldık, Örneği yine eğitimden alıyorum: Türk Maarifinin tuttuğu yolun, ne olduğunu anlamaya çalışalım: Türk Maarifi kitabı, yazılı sözleri, eğitimin ilk vasıtası, yaratıcı, yapıcı, olgunlaştırıcı vasıtası olarak anılıyor! Bu anlayış yanlış! Kitap, yazılı sözler eğitimin ilk vasıtası değildir son vasıtasıdır, Eğitimin ilk vasıtası yaşamaktır.

Yazarın:

İsmayil Hakkı Baltacıoğlu

Biz insanlar kişiliğimizi «okuyarak, ezberliyerek» değil, «yaşayarak» elde etmişizdir, Gerçekler de böyle, «okuyarak» değil, «yaşanarak» elde edebilirler, Akıl, zekâ, mantık, bilgi, bilim dediğimiz şeyler hep aksiyon kaynaklı kazançlardır, Kelimelerin, yazılı sözlerin aksiyonların yerini tuttuğu nerede görülmüştür? Kelimelerle bir ev adresi bile tarif edilemez! Kaldı ki, bilim öğretillebilin,

Kelimeler gerçeklerin havalleri bile değildir, yalnız sembolleridir, o kadar, Onun için kitapların rolü aksiyonları öğretmek değil, bu aksiyonlar üzerinde düşündürmektir,

Türkiye kelime maarifine değil, aksiyon maarifine muhtaçtır, Ne olurdu, iş başında olmayan bizler gibi iş başında olanlar da maarifçiliğin, eğitimsizliğin bu büyük sırrını anlamış olsalardı, anlasalardı,.

Herkes eğitici, pedagoğ değildir, Herkesin bu işlere aklı ermez, Öyleyse ne yapmalı? Adamını seçmeli, Ancak, adam seçmek, adamını bulmak, o da ayrı bir iş!

Bu dünyada en güç sanat, bu seçmek sanatıdır, Ev seçmek, eş seçmek, mebus seçmek... Ev seçmek diyorum, Ev seçmek kolay bir iş midir? Mimarların çoğu güzel ev yapmayı bilirler! Oysa ki, ev seyredilecek bir tablo değil dir, yaşanacak bir yerdir, Öyle güzel, öyle şık evler vardır ki içinde yaşanamaz, o kadar kullanışsızdırlar, Öyle evler de vardır ki, iyilikleri, içinde yaşadıkları sonra anlaşılır,

Eş seçmek? Ne güç iştir bu! İnsanların çoğu eş seçmeyi bilmezler, Çünkü kafalarındaki muhayyel, ideâl eşi ararlar! Günün birinde ona benzer birine rastlarlar, kafalarındaki bulduklarını sanırlar! Onunla evlenirler, Bir de bakarlar ki, gerçekteki eş hayallerindeki eş değildir, Yanıp tutuşurlar! İş isten geçmiştir, artık,

Meslek seçmek de öyle değil midir? Kendimiz için en elverişli olan mesleği seçmeyiz de, hiç elverişli olmayanı kendimiz; veririz! Sonra da dövdünüz dururuz! İnsan ne garip varlıktır, Yapabileceğini yapmaz da, yapamıyacağını yapmak ister, sonra da hiçbir şey yapamaz!

Mebus seçmek? İşte demokrasinin başarı sırrı: Mebus seçmesini bildiniz mi, korkmayın artık, Neden? Seçti-

ğiniz adam mebus olabilecek akıllı insansa başarır,

Demokrasiler için çok önemli bir iş de, insanların değerlerini tanı-maktır, Bu iş sempati ile, tavsiye ile olmaz, Tanıma ile, inceleme ile olur, Bu konudaki kanatım; de açıklıyorum,

Birinci Cihan Harbi, Maarif nezaretinde tedrisatı tâliye Müdürü U-mumisim, Günün birinde nazır seni istiyor dediler, Yanına vardım:

— Bak birader, bu Maarif Müdürü olacak adam particilik yapıyor-muş, Hakkında şikâyet var, Kov onu, dedi,

Uzattığı mektubu aldım, Odama çekildim, İncelemeye başladım, Bir curnal! Bir Sultani mektebinin arapça muallimi yazmış, bir sûret; de arapça olarak! Maarif Müdürünü çekti-riyor, Ne adamı tanıyorum, ne de o Maarif Müdürünü, İdare hayatımda sicile, dosyaya, yazılı, basılı resmi, hu susi vesikalara çok önem verirdim, Böylece idaremizde bulunan memur-ların birinci şubemizde dosyaları, bu-lunurdu, Jürnal verenie jürnal edile-nin dosyalarını inceledim, Maarif Mü-dürününki tertemizdi, Arapça mualli minki lekeli, Suçlarından biri de ta-lebesine sarkıntılık etmekte, Hakkın-da müfettiş raporu vardı,

Dosya işine psikoloji laboratuvarı çalışmalarını eklemeliyiz, O zaman kültür ve karakter sahibi halkın sevgisini, saygısını kazanmış olan Maarif Müdürleri, Vâhler hakkında şikâyet var diye yerlerinden oynatılmazlar,

Yazımı bitirirken demokrasi nedir, ne değildir sorusunun apaçık cevap-larını veriyorum:

Demokrasi söz, nutuk, mülakat re-jimi değildir, aksiyon, rejimdir,

Yurttaşların hürriyetini, emniye-tini, sıhhatini, refahını sağlayamayan bir demokrasi değildir,

İnkılâp hükümetlerinin işi inkılâ-bın istediklerini yerine getirmektir,

Demokrasi rejimi, yalnız iyi ni-yetle, yalnız sağduyu ile, yalnız ça-lışmakla kurulamaz,

Demokrasi idaresinde başarı tesa-düflerin eseri olamaz, bilime dayanan bir tekniğin, metotlu bir çalışmanın eseri olabilir,

İnkılâp hükümetlerine düşen, gay ri memnurlardan şikâyet etmek de-ğil, bu şikâyetlerin sebeplerini bulup onları ortadan kaldırmaktır,

Softalık, gericiilik, katıccılık ile sa-vaşmanın da bir tekniği, bir metodu vardır, Her savaş gibi, bu savaş da gelsin güzel yapılamaz,

İhtisasa ver vermeyen, bilimin, tekniğin yerine kuru mantığı koyan bir demokrasi gercek bir demokrasi o-lamaz,

Yalnız hukukçu değil, hem de tek-nikçi, sanatçı, bilimci, eğitimci olma-yan hükümetler demokrasi hukümeti olamazlar,

Demokrasi hükümetlerinin ilk işi bilim ve metot sahibi olan yaratıcı insanların arayıp bulmak, onları iş ba-şına getirmektir,

Ülkelerinin mütehassıslarını tanı-mayan, onlara değer vermeyen demok-rasiler başaramazlar,

Mütehassıslara dayanmayan de-mokrasiler günlük politikaların esiri olurlar,

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlerde İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tanhisi

Ismayıl Hakkı Baltacıoğlu Koleksiyonu

BLTWRT0200805